

Συνάρτηση Πυκνότητας Π.Θαυότητας

Ορισμός: Η Συνάρτηση Πυκνότητας Π.Θαυότητας (ΣΠΠ - probability density function) για ΤΜ X ορίζεται ως η παράγωγος της ΣΚΠ.

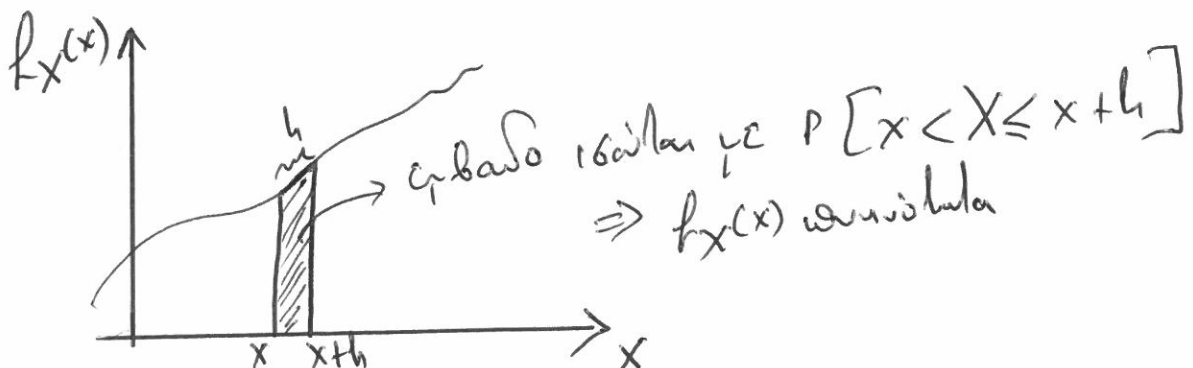
$$f_X(x) \triangleq \frac{d}{dx} F_X(x) \quad (1)$$

Σημείωση: Η ΣΠΠ είναι ένας Εξαγγραμμένος, αλλά στο χρομότιμο τρόπο καθορίζεται της συμπεριφοράς που περιέχεται στο ΣΚΠ - για το γινόμενο στο $X=x$ και όχι μόνο για $X \leq x$.

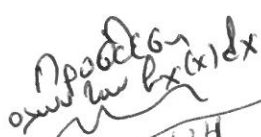
Ισότητες

$$\begin{aligned} i) \quad P[x < X \leq x+h] &= F_X(x+h) - F_X(x) = \frac{F_X(x+h) - F_X(x)}{h} \cdot h \\ &\approx \frac{d}{dx} F_X(x) \cdot h = f_X(x) \cdot h \quad \left(\begin{array}{l} \text{h} \text{ μικρό} \\ \text{πολλο μικρό} \end{array} \right) \end{aligned}$$

$$\Rightarrow P[x < X \leq x+h] \approx f_X(x) \cdot h \quad (2)$$

2

$$f_x(x) \uparrow \quad \text{Area} = \int_a^b f_x(x) dx = F_x(b) - F_x(a^-)$$

$$f_x(x) \uparrow \quad \text{Area} \quad \int_x^a = F_x(b) - F_x(a^-)$$

 $p[a \leq X \leq b] = \text{"Erwartungswert von } f_X(x) \text{ auf } a \leq X \leq b \text{"}$

'Apa u $f_X(x)$ xapaxurigea wipus lu $G_1 - G_2$ q q'
  $\rightarrow$ G_1 G_2 T.M

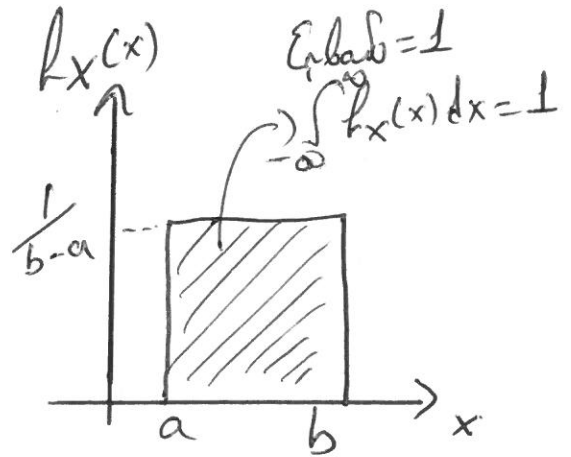
6) Ομοσπαστική συνάρτηση $g_X(x) \geq 0 \quad \forall x \in \mathbb{R}$
 $\int_{-\infty}^{\infty} g_X(x) dx = c > 0$, επιπλέον για Τ.Μ $\mu \in \mathbb{R}$
 Σημ $f_X(x) = g_X(x)/c$

③

Γενική Συμπερασμα : Η ΣΠΠ αρνείται να οριστεί σωστά, H_x .
Εάν η TM δεν μπορεί να ληφθεί με κανονικό διάγραμμα,
τότε ορίζουμε ότι $H_x(x) = 0$ για αυτό το διάγραμμα.

Παρίδουτα

$$f_X(x) = \begin{cases} \frac{1}{b-a} & a \leq x \leq b \\ 0 & x < a \text{ or } x > b \end{cases}$$

$$\Rightarrow F_X(x) = \begin{cases} 0 & x < a \\ \frac{x-a}{b-a} & a \leq x \leq b \\ 1 & x > b \end{cases}$$

Ερώτηση: Τι γίνεται όταν $F_X(x)$ έχει ασυνέχεια?

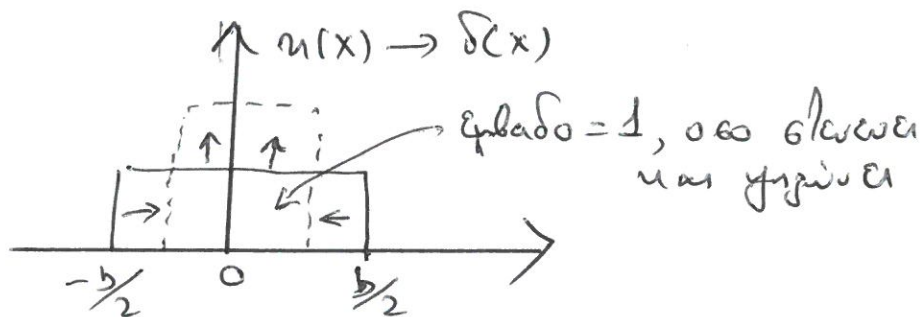
Op16yos: Egle u Anaglyni Gvriphos (step function)

$$u(x) = \begin{cases} 0 & x < 0 \\ 1 & x \geq 0 \end{cases}$$

$\psi^\dagger \psi \geq 0$
 H-Gleichung lässt sich Dirac spiegeln wie in "Gleichung"
 und das andere ist:

(i) $\delta(x) = 0 \quad x \neq 0$, (ii) $\int_{-\infty}^{\infty} \delta(x) dx = 1$,

(ii.) $\delta(x) = \lim_{b \rightarrow 0} \frac{u(x+b/2) - u(x-b/2)}{b} = \frac{du(x)}{dx} \quad \left(u(x) = \int_{-\infty}^x \delta(t) dt \right)$

4

Έστω η Δικριτή ΤΜ X γ.ε ΣΚΠ :

$$F_X(x) = \sum_{x_k} p_X(x_k) u(x - x_k)$$

Η ΣΠΠ δίνεται από :

$$f_X(x) = \frac{d}{dx} F_X(x) = \sum_{x_k} p_X(x_k) \frac{d}{dx} u(x - x_k)$$

$$\Rightarrow f_X(x) = \sum_{x_k} p_X(x_k) \delta(x - x_k)$$

ΣΜΠ (Συνάρτηση γ.ε. συνδεδεμένη)

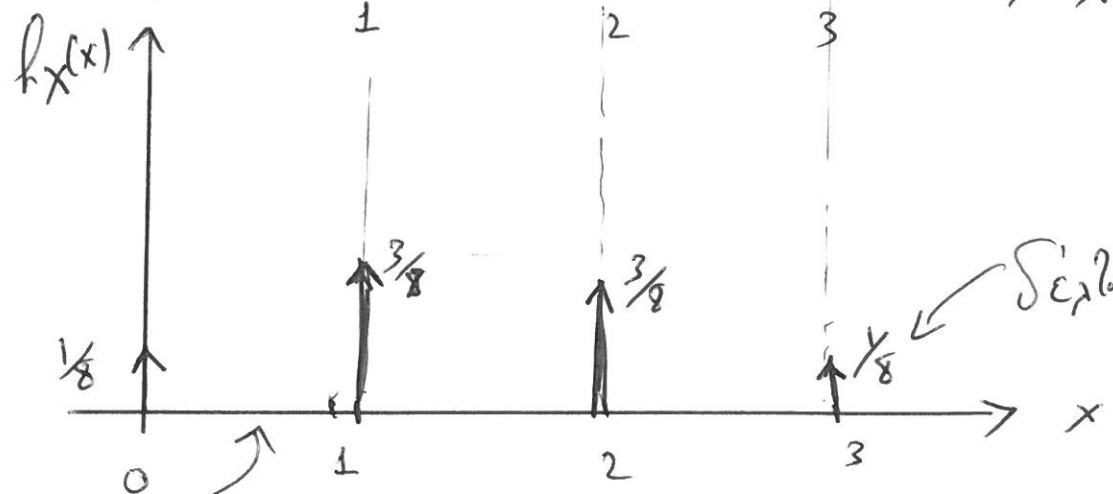
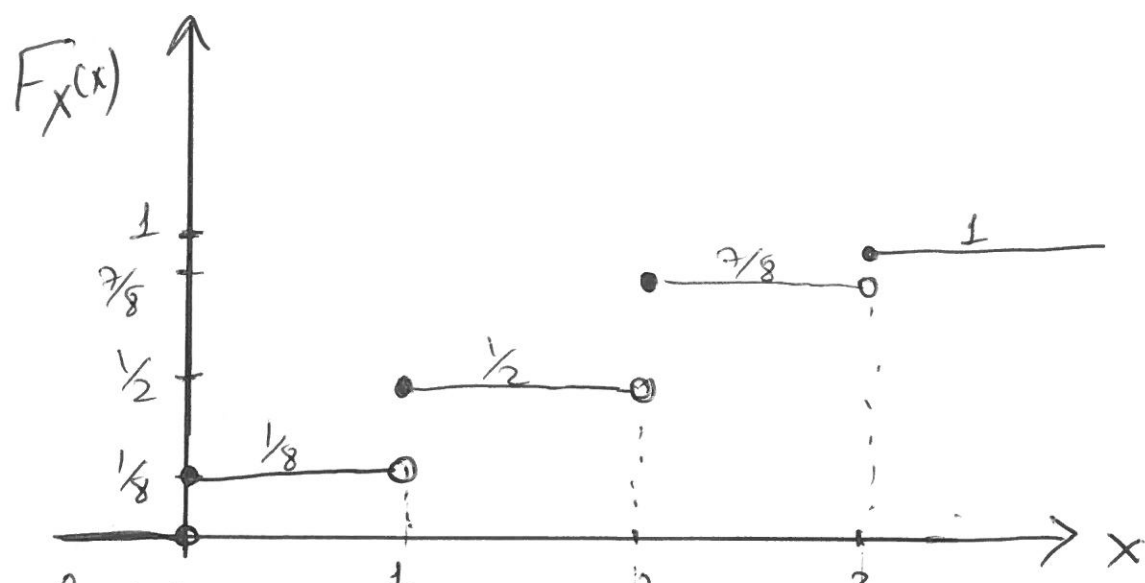
Παράδειγμα

Έστω $X = \#$ νεφών σε 3 ανεξάρτητες ρυγες ενός δοκιμαστικού νεφρού. Τότε, η

$$\text{ΣΜΠ: } p_X(0) = \frac{1}{8}, p_X(1) = \frac{3}{8}, p_X(2) = \frac{3}{8}, p_X(3) = \frac{1}{8}$$

$$\text{ΣΚΠ: } F_X(x) = \frac{1}{8} u(x) + \frac{3}{8} u(x-1) + \frac{3}{8} u(x-2) + \frac{1}{8} u(x-3)$$

$$\text{ΣΠΠ: } f_X(x) = \frac{1}{8} \delta(x) + \frac{3}{8} \delta(x-1) + \frac{3}{8} \delta(x-2) + \frac{1}{8} \delta(x-3)$$

$$f_X(x) = 0, x \notin \{0, 1, 2, 3\} \subset \mathbb{Z}$$

$$P[1 < X \leq 2] = F_X(2) - F_X(1) = \int_{1^+}^{2^+} f_X(x) dx = \frac{3}{8}$$

(To $\delta_{x=2}$ also $x=2$ depends, because appears also $x=1$ or $x=1$)
 $F_X(1) = F_X(1^+)$, $F_X(1) \neq F_X(1^-)$

$$P[X=3] = F_X(3) - F_X(3^-) = \int_{3^-}^{3^+} f_X(x) dx = \frac{1}{8}$$

$$P[2 \leq X < 3] = F_X(3^-) - F_X(2^-) = \int_{2^-}^{3^-} f_X(x) dx = \frac{3}{8}$$

$$P[X \geq 2] = 1 - P(X < 2) = 1 - F_X(2^-) = 1 - \int_{-\infty}^{2^-} f_X(x) dx = 1 - \frac{1}{2} = \frac{1}{2} //$$

Υπο συνθήκη ΣΚΠ και ΣΠΠ

(6)

Ορισμός: Έστω ενδεχόμενο A και ΤΜ X . Η υπο συνθήκη ΣΚΠ της X δεδομένου A ορίζεται ως

$$F_X(x/A) = \frac{P[\{X \leq x\} \cap A]}{P[A]}, \quad P[A] > 0$$

Ορισμός: Η υπο συνθήκη ΣΠΠ για ΤΜ X , δεδομένου ενός ενδεχομένου A , ορίζεται ως:

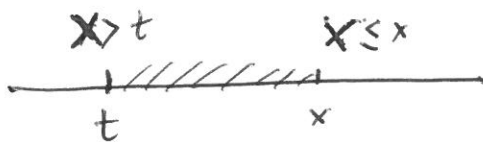
$$f_X(x/A) = \frac{d}{dx} F_X(x/A)$$

Παράδειγμα

Ο χρόνος ζωής της μηχανής X έχει συνθετική ΣΚΠ. Ποια είναι η υπο συνθήκη ΣΚΠ και ΣΠΠ δεδομένου ως ενδεχομένου ότι $A = \{X > t\}$ (δηλαδή η μηχανή ακόμη λειτουργεί στο χρόνο t)

$$F_X(x/X > t) = P[X \leq x / X > t] = \frac{P[\{X \leq x\} \cap \{X > t\}]}{P[X > t]}$$

$$\Rightarrow \{X \leq x \cap X > t\} = \{t < X \leq x\}, \quad x > t$$

(7)

$$\Rightarrow F_X(x/X > t) = \begin{cases} 0, & x \leq t \\ \frac{F_X(x) - F_X(t)}{1 - F_X(t)}, & x > t \end{cases}$$

Wapaxwos ws
wpos to x

$$f_X(x/X > t) = \frac{d}{dx} F_X(x/X > t) = \begin{cases} 0 & x \leq t \\ \frac{f_X(x)}{1 - F_X(t)} & x > t \end{cases}$$

$$\left(\int_{-\infty}^x f_X(s/X > t) ds = \int_t^x f_X(s/X > t) ds, \quad x > t \right)$$

Μέση Τιμή Τυχαίας Μεταβλητής

8

Ορισμός: Η μέση τιμή ή αναμενόμενη τιμή (expected value)

Τιμή ΤΜ ορίζεται ως το συνάρτημα:

$$E(X) \triangleq \int_{-\infty}^{\infty} t f_X(t) dt$$

(αξιοκ το συνάρτημα δεν ορίζεται, οπότε η μέση τιμή δεν υπάρχει, π.χ ΤΜ Cauchy)

Εξισών Περιόδου: Αν η X είναι διακριτή ΤΜ με ΣΜΠ $P_X(x_k)$, τότε $f_X(t) = \sum_{x_k} P_X(x_k) \delta(t - x_k)$

$$\Rightarrow E[X] = \int_{-\infty}^{\infty} t \sum_{x_k} P_X(x_k) \delta(t - x_k) dt =$$

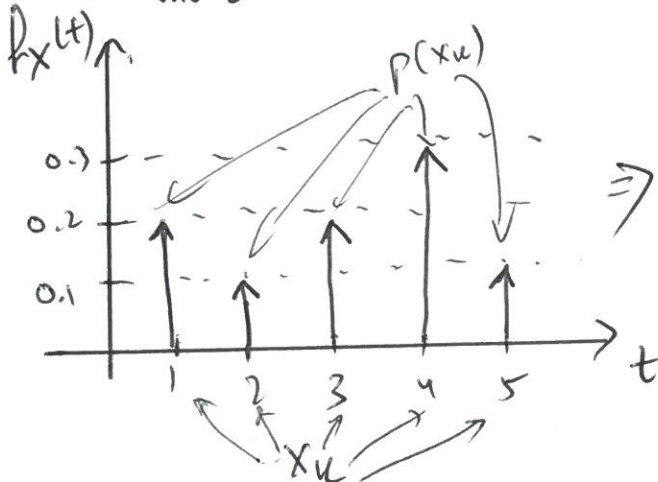
$$\sum_{x_k} P_X(x_k) \int_{-\infty}^{\infty} t \delta(t - x_k) dt = \sum_{x_k} x_k P_X(x_k) \Rightarrow$$

$$E[X] = \sum_{x_k} x_k P_X(x_k)$$

και ορίζεται μόνο αν το

$$\sum_{x_k} |x_k| P(x_k) < \infty$$

(ορίζεται οι απόλυτες τιμές με απόλυτο πλάτος)

$$\Rightarrow E[X] = 3.2$$

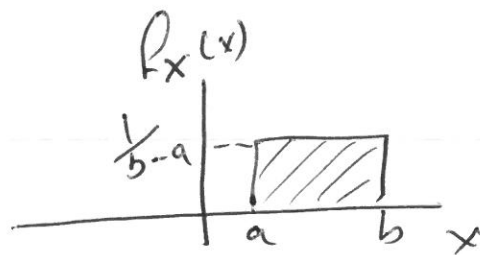
(9)

Παρατήρηση: Μπορείτε να συμπλήξετε την ΣΠΠ $f_X(x)$ ως κατανόηση γάλας (από $-\infty$ ως $+\infty$). Είτε η γάλα $E(X)$ αντιστοιχεί στο κεντρο βάρους της ΣΠΠ.

Παράδειγμα 1

$$f_X(x) = \frac{1}{b-a} \quad a \leq x \leq b$$

αλλιώς
 $= 0$

Η γάλα $E(X) = \int_{-\infty}^{\infty} t f_X(t) dt = \int_a^b t \cdot \frac{1}{b-a} dt$

$$= \frac{1}{b-a} \left[\frac{t^2}{2} \right]_a^b = \frac{b^2 - a^2}{2(b-a)} = \frac{b+a}{2}$$

Παράδειγμα 2

Πείραξη: Ρίχνω το φάρ 1 φορά.

Ο γάλας όρος της γάλας είναι γάλα:

$$E[X] = \sum_{i=1}^6 \frac{1}{6} \cdot i = 6 \cdot \frac{7}{2} \cdot \frac{1}{6} = 3.5 \quad \left(= \frac{6+1}{2} \right)$$

Παρατήρηση: Φυσικά δεν μπορώ να φέρω 3.5 γάλα ένα φάρ. Δηλ. δεν μπορώ να ωάτε ολ το "X" ίσως γάλα 3.5 κατ γάλα όρο". Είναι ολ μπορώ να ωάτε είναι ολ η αριθμητική γάλα γάλα αλφάτα αλφάτα γάλα ωάτα γάλα είναι 3.5.

Παράδειγμα 3

Έστω ΤΜ ~~X~~ $\in \mathbb{C}$ $f_X(x) = \lambda e^{-\lambda x} \quad x > 0$

$$\Rightarrow E[X] = \int_{-\infty}^{\infty} t f_X(t) dt = \int_{-\infty}^{\infty} \lambda t e^{-\lambda t} dt =$$

$$- \int_0^{\infty} t (e^{-\lambda t})' dt = -t e^{-\lambda t} \Big|_0^{\infty} + \int_0^{\infty} e^{-\lambda t} dt$$

$$= 0 - 0 + \left(-\frac{1}{\lambda}\right) e^{-\lambda t} \Big|_0^{\infty} = \frac{1}{\lambda} \Rightarrow E[X] = \frac{1}{\lambda}$$

(αυτή είναι η συνάρτηση ΤΜ. Σε αυτή την περίπτωση το λ είναι ο ρυθμός των ενδεχομένων $\Rightarrow E(X)$ είναι ο μέσος χρόνος αναμονής μέχρι να συμβεί ένα ενδεχόμενο (δωδεκαήμερο ενδεχόμενο))

(Παρατηρούμε $t e^{-t} \rightarrow 0$ καθώς $t \rightarrow \infty$)

Παράδειγμα 4

Έστω ΤΜ ~~X~~ (δισκρίσιμη) $\in \mathbb{C}$ $P_X(X=k) = p(1-p)^{k-1}$
(γινώσκουμε ΤΜ)

$$\Rightarrow E[X] = \sum_{k=1}^{\infty} k p (1-p)^{k-1}$$

(11)

Παρατηρούμε ότι: $\frac{1}{1-x} = \sum_{k=0}^{\infty} x^k \Rightarrow$

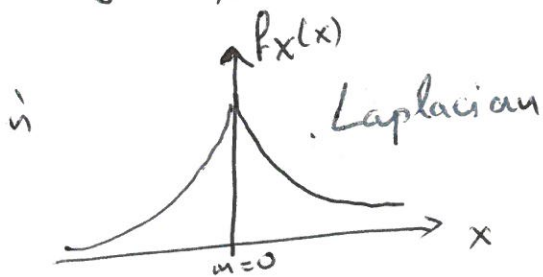
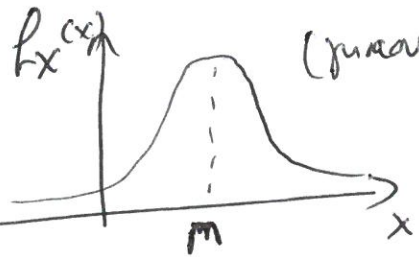
$$\left(\frac{1}{1-x}\right)' = \left(\sum_{k=0}^{\infty} x^k\right)' = \sum_{k=0}^{\infty} (x^k)' = \sum_{k=0}^{\infty} k x^{k-1}$$

$$\Rightarrow \frac{1}{(1-x)^2} = \sum_{k=0}^{\infty} k x^{k-1} \Rightarrow$$

$$E[X] = \frac{p}{(1-(1-p))^2} = \frac{1}{p} \quad (\text{Αναμενόμενο!})$$

Παράδειγμα 5

Έστω ΤΜ με $f_X(x)$ συμμετρική γύρω από κάποιο m ,
 δηλ. $f_X(m-x) = f_X(m+x)$: π.χ

$$E[X] = \int_{-\infty}^{\infty} t f_X(t) dt = \underbrace{\int_{-\infty}^{\infty} (t-m) f_X(t) dt}_{(1)} + \underbrace{\int_{-\infty}^{\infty} m f_X(t) dt}_m$$

$$\Rightarrow E[X] = m + \int_{-\infty}^m (t-m) f_X(t) dt + \int_m^{\infty} (t-m) f_X(t) dt$$

$$= m + \int_{-\infty}^0 x f_X(m-x) dx + \int_0^{\infty} x f_X(m+x) dx$$

$\swarrow \begin{matrix} t=m-x \\ dt=-dx \end{matrix}$
 $\searrow \begin{matrix} t=m+x \\ dt=dx \end{matrix}$

Τα δύο πιθανά αποτελέσματα = 0, άρα (12)
 $f_X(m-x) = f_X(m+x)$ (Συμ. Γαλλικής)

$$\Rightarrow E[X] = m //$$

Μέση τιμή της $Y = g(X)$

$$E[X] = \int_{-\infty}^{\infty} x f_X(x) dx, \quad E[X] = \sum_k x_k P(x_k)$$

$$E[g(x)] = \int_{-\infty}^{\infty} g(x) f_X(x) dx, \quad E[X] = \sum_k g(x_k) P(x_k)$$

Συνεχής περιγραφή   Δικριτή περιγραφή

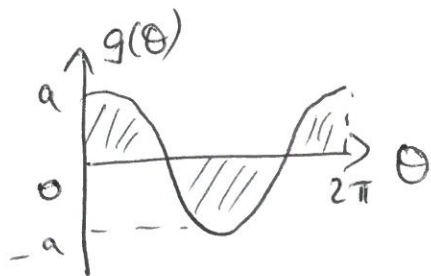
Επίσης, $E[Y] = \int_{-\infty}^{\infty} y f_Y(y) dy$ από περιγραφή της $f_Y(y)$

Παράδειγμα

$Y = a \cos(\omega t + \Theta)$ Θ φάση (γωνία) ΤΜ ης $f_{\Theta}(\theta) = \frac{1}{2\pi}$ στο $[0, 2\pi]$

$$\Rightarrow E[Y] = \int_0^{2\pi} \underbrace{a \cos(\omega t + \theta)}_{g(\theta)} \cdot \underbrace{\frac{1}{2\pi}}_{f_{\Theta}(\theta)} d\theta = \frac{a}{2\pi} \int_0^{2\pi} \cos(\omega t + \theta) d\theta = 0$$

(από την AC τάση)

$$\begin{aligned}
 E[X^2] &= \int_0^{2\pi} \underbrace{a^2 \cos^2(\omega t + \theta)}_{g^2(\theta)} \underbrace{\frac{1}{2\pi}}_{f_\theta(\theta)} d\theta = \frac{a^2}{2\pi} \int_0^{2\pi} \frac{1 + \cos 2(\omega t + \theta)}{2} d\theta \\
 &= \frac{a^2}{2} + \frac{a^2}{4\pi} \int_0^{2\pi} \cos 2(\omega t + \theta) d\theta = \frac{a^2}{2} \quad (\text{Μέση ισχύς})
 \end{aligned}$$

Χρήσιμες Ιδιότητες

- ① $E(c) = \int_{-\infty}^{\infty} c f_X(x) dx = c \quad \left(E[c] = \int_{-\infty}^{\infty} t \delta(t-c) dt = c \right)$
- ② $E(cX) = \int_{-\infty}^{\infty} cx f_X(x) dx = c E(X)$
- ③ $E\left[\sum_{k=1}^n g_k(x)\right] = \int_{-\infty}^{\infty} \sum_{k=1}^n g_k(x) f_X(x) dx = \sum_{k=1}^n \int_{-\infty}^{\infty} g_k(x) f_X(x) dx$
 $= \sum_{k=1}^n E[g_k(x)]$
- ④ $E[X+c] = E[X] + c$ (η προσμετρική ιδιότητα του μέσου όρου, δηλαδή το μέσο όρο της μετατόπισης είναι η μετατόπιση)
- ⑤ $E[a_0 + a_1 X + a_2 X^2 + \dots + a_n X^n] = a_0 + a_1 E[X] + a_2 E[X^2] + \dots + a_n E[X^n]$

Διασπορά (Variance) Τυχαία Μεταβλητής (14)

$$\begin{aligned}\text{Var}(X) &\triangleq E[(X - E(X))^2] = E\left[X^2 - 2E(X) \cdot X + (E(X))^2\right] \\&= E(X^2) - E(2E(X)X) + E((E(X))^2) \\&= E(X^2) - 2E(X)E(X) + (E(X))^2 \\&= E(X^2) - (E(X))^2\end{aligned}$$

$$\boxed{\text{Var}(X) = E(X^2) - E^2(X)}$$

H τυχαία μεταβλητή (standard deviation) της X ορίζεται ως:

$$\sigma = \text{STD}(X) = \sqrt{\text{VAR}(X)}$$

(Δίνει το "μέγεθος" της μεταβολής της X γύρω από την μέση τιμή)

Παράδειγμα 1

Έστω X ΤΜ με $f_X(x) = \frac{1}{b-a}$ στο $[a, b]$

$$E[X] = \frac{a+b}{2} \Rightarrow \text{Var}(X) = \int_a^b \left(x - \frac{a+b}{2}\right)^2 \frac{1}{b-a} dx$$

$$\begin{aligned}\left(y = x - \frac{a+b}{2}\right) \\&= \frac{1}{b-a} \int_{-\frac{(b-a)}{2}}^{\frac{(b-a)}{2}} y^2 dy = \frac{1}{b-a} \frac{y^3}{3} \bigg|_{-\frac{(b-a)}{2}}^{\frac{(b-a)}{2}} = \frac{(b-a)^2}{12}\end{aligned}$$

Isobutyl